

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2012/29/EU,

annettu 25 päivänä lokakuuta 2012,

rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäättöksen 2001/220/YOS korvaamisesta

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 82 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyhteistyössä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon ⁽²⁾,

noudattavat tavallista lainsäätämisyhteistyötä ⁽³⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Unioni on asettanut tavoitteekseen pitää yllä ja kehittää vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta, jonka kulmakivenä on yksityis- ja rikosoikeuden alalla annettujen oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroinen tunnistaminen.

(2) Unioni on sitoutunut suojelemaan rikosten uhreja ja vahvistamaan heitä koskevat vähimmäisvaatimukset, ja neuvosto on hyväksynyt uhrin asemasta rikosoikeudenkäyntimenettelyissä 15 päivänä maaliskuuta 2001 tehdyn puitepäättöksen 2001/220/YOS ⁽⁴⁾. Eurooppa-neuvoston 10 ja 11 päivänä joulukuuta 2009 pitämässään kokouksessa hyväksymässä Tukholman ohjelmassa – Avoin ja turvallinen Eurooppa kansalaisia ja heidän suojeluaan varten ⁽⁵⁾ komissiota ja jäsenvaltioita kehoitettiin tarkastelemaan, miten uhrien suojelua koskevaa lainsäädäntöä ja käytännön tukitoimia voitaisiin parantaa kiinnittäen erityistä huomiota kaikille uhreille, myös ennen kaikkea terrorismin uhreille, annettavaan tukeen ja heidän huomioon ottamiseensa.

(3) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 82 artiklan 2 kohdassa määrätään jäsenvaltioissa sovellettavien sellaisten vähimmäissääntöjen säätämisestä, joilla voidaan helpottaa tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroista tunnustamista sekä poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rajatylittävissä rikosasioissa, erityisesti siltä osin kuin kyse on rikosten uhrien oikeuksista.

(4) Etenemissuunnitelmasta uhrien oikeuksien ja heidän suojelunsa vahvistamiseksi erityisesti rikosoikeudenkäyntimenettelyissä 10 päivänä kesäkuuta 2011 antamassaan päätöslauselmassa ⁽⁶⁾, jäljempänä 'Budapestin etenemissuunnitelma', neuvosto totesi, että unionin tasolla olisi toteutettava toimia rikoksen uhrien oikeuksien ja heille annettavan tuen ja suojelun vahvistamiseksi. Tämän toteuttamiseksi ja tuon päätöslauselman mukaisesti tällä direktiivillä pyritään tarkistamaan ja täydentämään puitepäättöksessä 2001/220/YOS säädettyjä periaatteita ja toteuttamaan merkittäviä toimia uhrien suojelun tason parantamiseksi kaikkialla unionissa erityisesti rikosoikeudellisissa menettelyissä.

(5) Euroopan parlamentin 26 päivänä marraskuuta 2009 antamassa päätöslauselmassa naiseen kohdistuvan väkivallan poistamisesta ⁽⁷⁾ vaaditaan jäsenvaltioita parantamaan kaikenlaisen naiseen kohdistuvan väkivallan poistamista koskevaa omaa lainsäädäntöään ja omia toimintalinjojaan ja ryhtymään toimiin, joilla puututaan naiseen kohdistuvan väkivallan syihin etenkin ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä, ja kehoitetaan unionia varmistamaan, että kaikilla väkivallan uhreilla on oikeus apuun ja tukeen.

(6) Euroopan parlamentti esitti naiseen kohdistuvan väkivallan torjumista koskevan EU:n politiikan painopistealueista ja yleispiirteistä 5 päivänä huhtikuuta 2011 antamassaan päätöslauselmassa ⁽⁸⁾ naiseen kohdistuvan väkivallan, perheväkivallan ja naisten sukupuolielinten silpomisen torjumista koskevaa strategiaa perustaksi tuleville rikoslainsäädännön alaan kuuluville välineille, joilla torjutaan sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa, mukaan luettuna naiseen kohdistuvan väkivallan vastainen kehys (toimenpiteet, ennaltaehkäisy, suojelu, syytteenpano, tuen tarjoaminen ja kumppanuus), ja siihen perustuvaa unionin toimintasuunnitelmaa. Tämän alan kansainväliseen sääntelyyn kuuluu 18 päivänä joulukuuta 1979 tehty Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus kaikkinaisten naisten syrjinnän poistamisesta (CEDAW), CEDAW-komitean suositukset ja päätökset sekä 7 päivänä huhtikuuta 2011 tehty Euroopan neuvoston yleissopimus naiseen kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta.

⁽¹⁾ EUVL C 43, 15.2.2012, s. 39.

⁽²⁾ EUVL C 113, 18.4.2012, s. 56.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 12. syyskuuta 2012 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 4. lokakuuta 2012.

⁽⁴⁾ EYVL L 82, 22.3.2001, s. 1.

⁽⁵⁾ EUVL C 115, 4.5.2010, s. 1.

⁽⁶⁾ EUVL C 187, 28.6.2011, s. 1.

⁽⁷⁾ EUVL C 285 E, 21.10.2010, s. 53.

⁽⁸⁾ EUVL C 296 E, 2.10.2012, s. 26.

- (7) Eurooppalaisesta suojelumääräyksestä 13 päivänä joulukuuta 2011 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2011/99/EU ⁽¹⁾ säädetään mekanismista rikosasioita koskevien suojelutoimenpiteiden vastavuoroista tunnustamista varten jäsenvaltioiden välillä. Ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta 5 päivänä huhtikuuta 2011 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2011/36/EU ⁽²⁾ ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta 13 päivänä joulukuuta 2011 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2011/93/EU ⁽³⁾ käsitellään muun muassa ihmiskaupan, lasten seksuaalisen hyväksikäytön, seksuaalisen riiston ja lapsipornografian uhrien tiettyjen ryhmien erityistarpeita.
- (8) Terrorismin torjumisesta 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdystä neuvoston puitepäätöksessä 2002/475/YOS ⁽⁴⁾ todetaan, että unioni perustuu muun muassa kansanvallan periaatteeseen ja että terrorismi on yksi näiden peruseriaatteiden vakavimmista loukkauksista, ja siinä vahvistetaan, että terrorismi on uhka muun muassa ihmisoikeuksien toteutumiselle.
- (9) Rikos on yhteiskuntaan kohdistuva vääryys, ja sillä myös rikotaan uhrin yksilökohtaisia oikeuksia. Rikosten uhrin olisi tunnustettava uhreiksi ja heitä olisi kohdeltava kunnioittavasti, hienotunteisesti ja ammattitaitoisesti ilman minkäänlaista syrjintää, joka perustuu esimerkiksi rotuun, ihonväriin, etniseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaukseen, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, omaisuuteen, syntyperään, vammaan, ikään, sukupuoleen, sukupuolen ilmaisuun, sukupuoli-identiteettiin, seksuaaliseen suuntautumiseen, oleskeluoikeuteen tai terveydentilaan. Kaikessa yhteydenpidossa rikosoikeudellisen menettelyn puitteissa toimivaan toimivaltaiseen viranomaiseen ja kaikissa palveluissa, joissa joudutaan kosketukseen uhrien kanssa ja joita ovat esimerkiksi uhrien tukipalvelut tai korjaavan oikeuden palvelut, olisi otettava huomioon rikosten uhrien henkilökohtainen tilanne ja välittömät tarpeet, ikä, sukupuoli, mahdollinen vammaisuus ja kypsyystaso, samalla kun kunnioitetaan täysin uhrien ruumiillista, henkistä ja moraalista koskemattomuutta. Rikosten uhreja olisi suojeltava toissijaiselta ja toistuvalla uhriksi joutumiselta, pelottelulta ja kostotoimilta, ja heidän olisi saatava toipumistaan varten tarvittava tuki sekä riittävät oikeus-suojakeinot.
- (10) Tässä direktiivissä ei käsitellä rikosten uhrien oleskelua jäsenvaltioiden alueella koskevia edellytyksiä. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tässä direktiivissä vahvistettujen oikeuksien ehdoksi ei aseteta sitä, että uhrilla on oleskeluoikeus niiden alueella tai että uhrilla on niiden kansalaisuus. Rikosilmoituksen tekeminen ja rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistuminen eivät luo uhrille oleskeluun liittyviä oikeuksia.
- (11) Tässä direktiivissä säädetään vähimmäissäännöistä. Jäsenvaltiot voivat laajentaa tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia korkeamman suojelutason tarjoamiseksi.
- (12) Tässä direktiivissä vahvistetut oikeudet eivät vaikuta rikoksentehtäjän oikeuksiin. Ilmauksella ”rikoksentehtäjä” viitataan henkilöön, joka on tuomittu rikoksen johdosta. Tätä direktiiviä sovellettaessa sillä kuitenkin viitataan myös epäiltyihin tai syytteessä oleviin henkilöihin ennen mahdollista syyllisyyden tunnustamista tai tuomion antamista, eikä sen käyttäminen vaikuta syyttömyysolettamaan.
- (13) Tätä direktiiviä sovelletaan unionissa tehtyihin rikoksiin ja unionissa toteutettaviin rikosoikeudellisiin menettelyihin. Siinä annetaan unionin alueen ulkopuolella tehtyjen rikosten uhreille oikeuksia ainoastaan siltä osin, kuin kyse on unionissa toteutettavista rikosoikeudellisista menettelyistä. Unionin ulkopuolella, kuten suurlähetystöissä, oleville toimivaltaisille viranomaisille tehdyistä rikosilmoituksista ei aiheudu tässä direktiivissä säädettyjä velvoitteita.
- (14) Tätä direktiiviä sovellettaessa on ensisijaista turvata lasten etu Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja 20 päivänä marraskuuta 1989 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaisesti. Lapsiuhrit olisi otettava huomioon ja heitä olisi kohdeltava tässä direktiivissä vahvistettujen oikeuksien täysin haltijoina, ja heillä olisi oltava oikeus käyttää näitä oikeuksia tavalla, jossa otetaan huomioon heidän kykynsä muodostaa omat näkemyksensä.
- (15) Jäsenvaltioiden olisi tätä direktiiviä soveltaessaan huolehdittava siitä, että vammaiset uhrin olivat täysimääräisesti hyödyntää tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia yhdenvertaisesti muiden kanssa, muun muassa helpottamalla niihin tiloihin pääsyä, joissa rikosoikeudellinen menettely käydään, ja helpottamalla tietojensaantia.
- (16) Terrorismin uhrin ovat kärsineet iskuista, joiden perimmäisenä tarkoituksena on ollut yhteiskunnan vahingoittaminen. Heihin kohdistuneen rikoksen erityisestä luonteesta johtuen he saattavat näin ollen tarvita erityistä huomiota, tukea ja suojelua. Terrorismin uhrin saattavat joutua huomattavan julkisen huomion kohteeksi ja tarvitsevat usein huomioon ottamista ja kunnioittavaa kohtelua yhteiskunnan taholta. Jäsenvaltioiden olisi sen vuoksi kiinnitettävä erityistä huomiota terrorismin uhrien tarpeisiin ja pyrittävä suojelemaan heidän ihmisarvoaan ja turvallisuuttaan.

⁽¹⁾ EUVL L 338, 21.12.2011, s. 2.

⁽²⁾ EUVL L 101, 15.4.2011, s. 1.

⁽³⁾ EUVL L 335, 17.12.2011, s. 1.

⁽⁴⁾ EYVL L 164, 22.6.2002, s. 3.

- (17) Sukupuoleen perustuvalla väkivallalla tarkoitetaan väkivaltaa, joka kohdistuu henkilöön hänen sukupuolensa, sukupuoli-identiteettinsä tai sukupuolen ilmaisunsa vuoksi tai joka vaikuttaa tiettyä sukupuolta edustaviin henkilöihin suhteettomasti. Se voi aiheuttaa uhrille fyysistä, seksuaalista, henkistä, emotionaalista tai psyykkistä haittaa taikka taloudellista vahinkoa. Sukupuoleen perustuva väkivalta ymmärretään syrjintämuodoksi ja uhrin perusvapauksien loukkaukseksi, ja siihen sisältyvät läheisväkivalta, seksuaalinen väkivalta (mukaan lukien raiskaus, seksuaaliset hyökkäykset ja seksuaalinen häirintä), ihmiskauppa, orjuuttaminen sekä erilaiset vahingolliset käytännöt, kuten pakkoavioliitot, naisten sukuelinten silpominen ja niin kutsutut kunniarikokset. Sukupuoleen perustuvan väkivallan naisuhrit ja heidän lapsensa tarvitsevat usein erityistä tukea ja suojelua, koska tällaiseen väkivaltaan liittyy suuri toissijaisen tai toistuvan uhriksi joutumisen, pelotellun ja kostotoimien riski.
- (18) Läheisväkivallassa väkivaltaan syyllistyy henkilö, joka on uhrin nykyinen tai entinen puoliso tai kumppani tai muu perheenjäsen riippumatta siitä, asuuko rikoksenteijä tai onko hän asunut samassa taloudessa uhrin kanssa. Tällainen väkivalta voi olla fyysistä, seksuaalista, henkistä tai taloudellista väkivaltaa, ja se voi aiheuttaa fyysistä, henkistä tai emotionaalista haittaa taikka taloudellista vahinkoa. Läheisväkivalta on vakava ja usein piilossa oleva sosiaalinen ongelma, joka saattaa aiheuttaa järjestelmällisiä henkisiä ja fyysisiä vammoja, joilla on vakavia seurauksia, koska rikoksenteijä on henkilö, johon uhrin pitäisi voida luottaa. Läheisväkivallan uhrit saattavat sen vuoksi tarvita erityisiä suojelutoimenpiteitä. Naisiin kohdistuu suhteettomasti tämäntyyppistä väkivaltaa, ja tilanne voi olla vaikeampi, jos nainen on taloudellisesti, sosiaalisesti tai oleskeluoikeutensa suhteen riippuvainen rikoksenteijästä.
- (19) Henkilöä olisi pidettävä uhrina riippumatta siitä, onko rikoksenteijä tunnistettu, pidätetty, pantu syytteeseen tai tuomittu, ja riippumatta siitä, mikä on näiden kahden välinen perhesuhde. On mahdollista, että myös uhrin perheenjäsenet kärsivät rikoksesta vahinkoa. Rikos voi aiheuttaa vahinkoa erityisesti suoraan rikoksen seurauksena kuolleen henkilön perheenjäsenille. Tällaisten perheenjäsenten, jotka ovat rikoksen välillisiä uhreja, olisi sen vuoksi myös saatava tämän direktiivin mukaista suojelua. Jäsenvaltioiden olisi kuitenkin voitava ottaa käyttöön menettelyjä, joilla rajoitetaan niiden perheenjäsenten määrää, jotka voivat käyttää hyväkseen tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia. Jos kyseessä on lapsi, lapsella tai, jollei se ole vastoin lapsen etua, lapsen vanhempainvastuunkantajalla olisi lapsen puolesta oltava oikeus käyttää tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia. Tämä direktiivi ei vaikuta kansallisiin hallinnollisiin menettelyihin, joita edellytetään sen toteamiseksi, että henkilö on uhri.
- (20) Uhrin asema rikosoikeudellisessa järjestelmässä ja se, voiko uhri osallistua aktiivisesti rikosoikeudelliseen menettelyyn, vaihtelevat jäsenvaltiosta toiseen kansallisesta järjestelmästä riippuen, ja ne määräytyvät yhdellä tai useammalla seuraavista perusteista: kansallisessa järjestelmässä säädetään uhrille annettava oikeudellinen asema rikosoikeudellisen menettelyn osapuolena; uhria koskee lakisääteinen velvollisuus osallistua aktiivisesti rikosoikeudelliseen menettelyyn esimerkiksi todistajana tai häneltä edellytetään sitä; ja/tai uhrilla on kansallisen lainsäädännön mukaan oikeus osallistua aktiivisesti rikosoikeudelliseen menettelyyn ja hän haluaa käyttää sitä, jos kansallisessa järjestelmässä ei säädetä siitä, että uhrilla on oikeudellinen asema rikosoikeudellisen menettelyn osapuolena. Jäsenvaltioiden olisi määritettävä, mitä näistä perusteista sovelletaan tässä direktiivissä vahvistettujen oikeuksien soveltamisalan määrittelemiseksi, kun tässä direktiivissä on viittauksia uhrilla asianomaisessa rikosoikeudellisessa järjestelmässä olevaan asemaan.
- (21) Toimivaltaisten viranomaisten, uhrien tukipalvelujen ja korjaavan oikeuden palvelujen antama tiedotus ja neuvonta olisi toteutettava mahdollisuuksien mukaan eri välineiden avulla ja tavalla, jonka uhri ymmärtää. Tällaista tiedotusta ja neuvontaa olisi tarjottava selkeällä ja helposti ymmärrettävällä kielellä. Olisi myös huolehdittava siitä, että uhri tulee ymmärretyksi oikeudellisen menettelyn kuluessa. Tätä varten olisi otettava huomioon, kuinka hyvin uhri osaa kieltä, jolla tietoja annetaan, sekä uhrin ikä, kypsyys, älylliset ja emotionaaliset valmiudet, lukutaito sekä mahdollinen psyykinen tai fyysinen haitta. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä ymmärtämis- tai viestintäongelmiin, jotka saattavat johtua jostakin vammasta, kuten kuulo- tai puhevicioista. Myös uhrin mahdollisesti rajoittunut kyky välittää tietoa olisi otettava huomioon rikosoikeudellisen menettelyn kuluessa.
- (22) Rikosilmoituksen tekemisajankohdan olisi tätä direktiiviä sovellettaessa katsottava kuuluvan rikosoikeudellisen menettelyn piiriin. Tämän olisi koskettava myös tilanteita, joissa viranomaiset panevat uhuriin kohdistuneen rikoksen johdosta viran puolesta vireille rikosoikeudellisen menettelyn.
- (23) Kulujen korvaamista koskevat tiedot olisi annettava esimerkiksi kulujen korvaamisen perusedellytyksiä käsittelevällä esitteellä siinä vaiheessa, kun toimivaltaiseen viranomaiseen otetaan ensimmäisen kerran yhteyttä. Jäsenvaltioita ei tässä rikosoikeudellisen menettelyn varhaisessa vaiheessa olisi vaadittava päättämään, täyttääkö kyseessä oleva uhri kulujen korvaamista koskevat edellytykset.

- (24) Rikosilmoitusta tehdessään uhrin olisi saatava poliisilta rikosilmoituksestaan kirjallinen vahvistus, jossa todetaan rikoksen perustiedot, kuten rikoksen tyyppi, aika ja paikka sekä rikoksen aiheuttama vahinko tai haitta. Tämän vahvistuksen olisi sisällettävä asianumero ja rikosilmoituksen tekoaika ja -paikka, jotta vahvistusta voidaan käyttää todisteena rikosilmoituksen tekemisestä esimerkiksi vakuutusyhtiöille tehtäviä korvaushakemuksia varten.
- (25) Rikosilmoitusta koskevan vahvistuksen antamista ei saisi evätä, jos rikosilmoituksen tekeminen on viivästynyt kostotoimien, nöyryytyksen tai leimatuksi tulemisen pelon vuoksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta vanhentumisaikaa koskevien sääntöjen soveltamista.
- (26) Tiedot olisi annettava riittävän yksityiskohtaisina sen varmistamiseksi, että uhreja kohdellaan kunnioittavasti ja että he voivat tehdä tietoon perustuvia päätöksiä osallistumisestaan asian käsittelyyn. Tältä osin on erityisen tärkeää antaa uhrille tietoja käsittelyn kulloisessakin vaiheessa. Tämä koskee yhtä lailla tietoja, joiden perusteella uhri voi päättää, vaatiiko hän syyttämättäjättämispäätöksen uudelleen käsittelyä. Uhrille toimitettavat tiedot olisi voitava antaa suullisesti tai kirjallisesti, myös sähköisesti, jollei muuta vaadita.
- (27) Uhrille annettavat tiedot olisi toimitettava uhrin toimivaltaiselle viranomaiselle viimeksi ilmoittamaan posti- tai sähköpostiosoitteeseen. Poikkeustapauksissa, esimerkiksi silloin, kun asiaan liittyy hyvin paljon uhreja, tietoja olisi voitava toimittaa lehdistön välityksellä taikka toimivaltaisen viranomaisen virallisen verkkosivuston tai vastaavan tiedotuskanavan kautta.
- (28) Jäsenvaltioilla ei olisi oltava velvollisuutta toimittaa tietoja, jos kyseisten tietojen paljastaminen voisi vaikuttaa jonkin asian moitteettomaan käsittelyyn tai vahingoittaa tiettyä tapausta tai henkilöä, tai jos ne katsovat sen olevan keskeisten turvallisuusetujensa vastaista.
- (29) Toimivaltaisten viranomaisten olisi huolehdittava siitä, että uhri saa voimassa olevat yhteydetiedot asiaansa koskevia yhteydenottoja varten, jollei hän ole ilmoittanut, ettei halua saada tällaisia tietoja.
- (30) Viittaus ”päätökseen” tietojen, tulkkauksen ja käännösten saamista koskevan oikeuden yhteydessä olisi ymmärrettävä vain viittauksena syyllisyyden toteamiseen tai rikosoikeudellisen menettelyn päättämiseen muulla tavoin. Päätöksen perustelut olisi toimitettava uhrille toimitamalla hänelle jäljennös asiakirjasta, joka sisältää tämän päätöksen, tai lyhyt yhteenveto perusteluista.
- (31) Oikeuden saada tietoja sen tuomioistuinkäsittelyn ajasta ja paikasta, joka pidetään sen johdosta, että uhri on tehnyt rikosilmoituksen häneen kohdistuneesta rikoksesta, olisi koskettava myös tietoja asiassa annettuun tuomioon liittyvän valituksen käsittelyajasta ja -paikasta.
- (32) Uhrille olisi hänen pyynnöstään annettava tieto rikoksen tekijän vapauttamisesta tai pakenemisestä ainakin tapauksissa, joissa saattaa olla olemassa uhrin kohdistuvan vahingon vaara tai tunnistettu riski, paitsi jos on olemassa tällaisen ilmoituksen tekemisestä aiheutuva tunnistettu rikosentekijään kohdistuvan vahingon riski. Jos on olemassa tällaisen ilmoituksen tekemisestä aiheutuva tunnistettu rikosentekijään kohdistuvan vahingon riski, toimivaltaisen viranomaisen olisi otettava huomioon kaikki muut riskit asianmukaisista toimista päättäessään. Viittauksen ”tunnistettu uhrin kohdistuvan vahingon riski” olisi katettava sellaiset seikat kuten rikoksen luonne ja vakavuus sekä kostotoimien riski. Sitä ei näin ollen pitäisi soveltaa tilanteisiin, joissa on tehty vähäisiä rikoksia ja joissa on vain pieni uhrin kohdistuvan vahingon riski.
- (33) Uhrin olisi saatava tieto oikeudesta hakea muutosta rikosentekijän vapauttamista koskevaan päätökseen, jos tällainen oikeus on olemassa kansallisessa oikeudessa.
- (34) Oikeus ei voi toteutua tehokkaasti, ellei uhri pysty kunnolla selittämään rikokseen liittyviä olosuhteita ja esittämään todisteita tavalla, jonka toimivaltaiset viranomaiset ymmärtävät. On niin ikään tärkeää huolehtia siitä, että uhria kohdellaan kunnioittavasti ja että hän voi käyttää oikeuksiaan. Uhria kuulusteltaessa olisi näin ollen oltava saatavilla maksuton tulkkaus, jotta hän voi osallistua aktiivisesti oikeuden istuntoon sen mukaan, mikä on uhrin asema asianomaisessa rikosoikeudellisessa järjestelmässä. Rikosoikeudellisen menettelyn muissa vaiheissa tulkkauksen ja kääntämisen tarve voi vaihdella käsiteltävän asian mukaan ja sen perusteella, mikä on uhrin asema asianomaisessa rikosoikeudellisessa järjestelmässä, miten uhri osallistuu menettelyyn ja mitä erityisiä oikeuksia uhrilla mahdollisesti on. Näin ollen tulkkaus ja kääntäminen olisi järjestettävä tällaisissa muissa tapauksissa ainoastaan siinä laajuudessa, kuin on tarpeen, jotta uhri voi käyttää oikeuksiaan.

- (35) Uhrilla olisi kansallisen oikeuden mukaisten menettelyjen mukaisesti oltava oikeus riitauttaa päätös, jonka mukaan tulkkausta tai kääntämistä ei tarvita. Tähän oikeuteen ei sisälly jäsenvaltioiden velvollisuutta tarjota erillinen mekanismi tai valitusmenettely, jossa tällainen päätös voidaan riitauttaa, eikä se saisi kohtuuttomasti pitkittää rikosoikeudellista menettelyä. Päätöksen uudelleen käsittely olemassa olevien kansallisten menettelyjen mukaisesti olisi riittävää.
- (36) Sen, että uhri puhuu jotakin harvinaista kieltä, ei pitäisi itsessään olla perusteena päätökselle siitä, että tulkkaus tai kääntäminen pitkittäisi rikosoikeudellista menettelyä kohtuuttomasti.
- (37) Uhrille olisi tarjottava tukea heti, kun hän on toimivaltaisten viranomaisten tiedossa, kaikissa rikosoikeudellisen menettelyn vaiheissa ja riittävän pitkään myös niiden jälkeen uhrin tarpeiden mukaan ja tässä direktiivissä vahvistettujen oikeuksien mukaisesti. Tukea olisi annettava eri keinoin ilman liiallisia muodollisuuksia ja huolehtien riittävästä maantieteellisestä kattavuudesta jäsenvaltion alueella, jotta kaikilla uhreilla on mahdollisuus hyödyntää tällaisia palveluja. Uhri, jolle on rikoksen vakavuudesta johtuen koitunut huomattavaa vahinkoa, voi tarvita erityistukipalveluja.
- (38) Henkilöille, jotka ovat erityisen haavoittuvassa asemassa tai tilanteessa, jossa he altistuvat erityisen suurelle vahingon riskille, kuten toistuvan läheisväkivallan kohteiksi joutuneet henkilöt, sukupuoleen perustuvan väkivallan kohteiksi joutuneet henkilöt tai henkilöt, jotka joutuvat muuntoryppisten rikosten uhreiksi jäsenvaltiossa, jonka kansalaisia he eivät ole tai jossa he eivät asu, olisi annettava erityistukea ja oikeudellista suojelua. Erityistukipalvelujen olisi perustuttava yhtenäiseen ja kohdennettuun lähestymistapaan, jossa olisi ennen kaikkea otettava huomioon uhrien erityistarpeet, rikoksen aiheuttaman vahingon vakavuus sekä uhrien, rikosentekijöiden ja lasten väliset suhteet sekä heidän laajempi sosiaalinen ympäristönsä. Näiden palvelujen ja niistä vastaavan henkilöstön, joilla on tärkeä merkitys tuettaessa uhrin toipumista ja selviämistä rikoksen mahdollisesti aiheuttamasta vahingosta tai vammasta, pääasiallisia tehtäviä olisi oltava ilmoittaa uhreille tässä direktiivissä vahvistetuista oikeuksista, jotta uhrin voivat tehdä päätöksiä heitä tukevassa ympäristössä, jossa heitä kohdellaan ihmisarvoa kunnioittaen ja hienotunteisesti. Tällaisiin erityistukipalveluihin voivat kuulua seuraavat tukimuodot: suojaja ja turvallinen majoitus, välitön lääketieteellinen apu, raiskauksen tai seksuaalisen väkivallan uhrien lähettäminen lääketieteellisiin ja oikeuslääketieteellisiin tutkimuksiin todisteita varten, lyhyt- ja pitkäaikainen psykologinen neuvonta, vammojen hoito, oikeudellinen neuvonta, asianajopalvelut sekä erityispalvelut lapsille, jotka ovat joko suoraan tai välillisesti uhreja.
- (39) Uhrien tukipalvelujen ei edellytetä tarjoavan itse laajaa erikois- ja ammatillista asiantuntemusta. Uhrien tukipalvelujen olisi tarvittaessa autettava uhreja ottamaan yhteyttä olemassa oleviin ammattiauttajiin, kuten psykologeihin.
- (40) Vaikka uhrin poliisille tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle tekemä rikosilmoitus ei saisi olla tuen saannin ehtona, näillä viranomaisilla on usein parhaat edellytykset kertoa uhreille tukimahdollisuuksista. Siksi jäsenvaltioita rohkaistaan luomaan asianmukaiset olosuhteet, joissa uhrin voidaan saattaa tukipalvelujen piiriin ja samalla huolehditaan muun muassa siitä, että tietosuojavaatimuksia voidaan noudattaa ja että niitä noudatetaan. Toistuvaa tukipalvelujen piiriin ohjaamista olisi vältettävä.
- (41) Uhrin oikeuden tulla kuulluksi olisi katsottava toteutuneen silloin, kun uhri saa antaa kirjallisia lausuntoja tai selityksiä.
- (42) Lapsiuhrin oikeutta tulla kuulluksi rikosoikeudellisessa menettelyssä ei olisi estettävä yksinomaan sillä perusteella, että uhri on lapsi, tai uhrin iän perusteella.
- (43) Oikeuden syyttämättäjättämispäätöksen uudelleen käsitteilyyn olisi ymmärrettävä koskevan syyttäjien ja tutkintatuomarien taikka lainvalvontaviranomaisten, esimerkiksi poliisien, tekemiä päätöksiä, mutta ei tuomioistuinten tekemiä päätöksiä. Sen, joka käsittelee syyttämättäjättämispäätöksen uudelleen, olisi oltava eri henkilö tai viranomainen kuin se, joka teki alkuperäisen päätöksen, paitsi jos alkuperäisen syyttämättäjättämispäätöksen on tehnyt ylin syyttäväviranomainen, jonka päätökseen ei voi hakea muutosta; tällöin uudelleen käsittelyn voi suorittaa sama viranomainen. Oikeuden syyttämättäjättämispäätöksen uudelleen käsitteilyyn ei olisi ymmärrettävä koskevan erityismenettelyjä, esimerkiksi parlamentin tai hallituksen jäseniä vastaan aloitettuja menettelyjä, jotka liittyvät heidän virallisten tehtäviensä hoitamiseen.

- (44) Rikosoikeudellisen menettelyn lopettamisesta tehdyn päätöksen olisi käsitettävä tilanteet, joissa syyttäjä päättää peruuttaa syytteen tai olla jatkamatta menettelyä.
- (45) Syyttäjän päätös, joka johtaa tuomioistuimen ulkopuoliseen ratkaisuun ja jolla näin ollen lopetetaan rikosoikeudellinen menettely, epää uhreilta oikeuden syyttäjän syyttämättäjäättämispäätöksen uudelleen käsittelyyn vain, jos tuomioistuimen ulkopuoliseen ratkaisuun sisältyy varoitus tai velvoite.
- (46) Korjaavan oikeuden palvelut, kuten uhrin ja rikoksentehtäjän välinen sovittelu, läheisneuvonpito tai asian selvittelypiirit, voivat olla uhrille hyvin hyödyllisiä, mutta ne edellyttävät suojatoimia toissijaisen ja toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun ja kostotoimien välttämiseksi. Siksi näissä palveluissa olisi ensisijaisesti otettava huomioon uhrin etu ja tarpeet, uhrille aiheutuneen vahingon korjaaminen ja uuden vahingon estäminen. Sellaiset tekijät kuin rikoksen luonne ja vakavuus, siitä seuranneen vamman aste, uhrin fyysisen, seksuaalisen tai henkisen koskemattomuuden toistuva loukkaaminen, vallan epätasapaino ja uhrin ikä, kypsyyden tai älyllinen kapasiteetti, jotka voisivat rajoittaa tai vähentää uhrin kykyä tehdä tietoon perustuva valinta tai vaarantaa uhrin kannalta myönteisen lopputuloksen, olisi otettava huomioon siirrettäessä asia korjaavan oikeuden palveluihin ja korjaavan oikeuden toteutuksessa. Korjaavan oikeuden menettelyjen olisi periaatteessa oltava luottamuksellisia, jolleivät osapuolet toisin sovi tai jollei kansallisessa lainsäädännössä toisin säädetä erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi. Yleisen edun voidaan katsoa vaativan esimerkiksi prosessin kuluissa esitettyjen uhkausten tai sen kuluissa tapahtuvan kaikenlaisen väkivallan julkistamista.
- (47) Uhrille ei saisi aiheutua kuluja rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistumisestaan. Jäsenvaltioiden olisi edellytettävä korvaavan ainoastaan välttämättömät kulut, jotka uhrille aiheutuvat rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistumisestaan, ja niiden ei olisi edellytettävä korvaavan uhrin oikeudenkäyntikuluja. Jäsenvaltioiden olisi voitava asettaa kansallisessa lainsäädännössä kulujen korvaamista koskevia ehtoja, kuten korvauksen hakemista koskevat määräajat, päivärahojen ja matkakorvausten vakiomäärät sekä ansionmenetyksestä maksettavat päivittäiset enimmäismäärät. Oikeus saada rikosoikeudellisessa menettelyssä korvausta kuluista ei saisi johtua tilanteesta, jossa uhri antaa lausunnon ilmoittaessaan rikoksesta. Kulut olisi katettava vain siinä määrin, kuin toimivaltaiset viranomaiset velvoittavat tai pyytävät uhria olemaan läsnä ja osallistumaan aktiivisesti rikosoikeudelliseen menettelyyn.
- (48) Rikosoikeudellisen menettelyn kuluissa takavarikoitu rikoksen uhrin omaisuus, joka on palautettavissa, olisi palautettava hänelle viipymättä, jollei ole olemassa poikkeuksellisia olosuhteita, kuten riita omistusoikeudesta taikka jos omaisuuden hallussapito tai omaisuus itsessään on laitonta. Oikeus saada omaisuus palautetuksi ei saisi vaikuttaa sen lainmukaiseen pidättämiseen muita oikeudellisia menettelyjä varten.
- (49) Oikeutta saada päätös rikoksentehtäjän velvoittamisesta maksamaan korvaus ja sitä koskevaa menettelyä olisi sovellettava myös uhreihin, jotka asuvat muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa rikos tehtiin.
- (50) Tässä direktiivissä säädetty velvoite toimittaa rikosilmoitus ei saisi vaikuttaa jäsenvaltioiden toimivaltaan aloittaa menettelyt, eikä se rajoita rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta 30 päivänä marraskuuta 2009 tehdystä neuvoston puitepäätöksessä 2009/948/YOS⁽¹⁾ vahvistettujen tuomioistuimen toimivallan määräytymistä koskevien sääntöjen soveltamista.
- (51) Jos uhri on poistunut sen jäsenvaltion alueelta, jossa rikos tehtiin, tätä jäsenvaltiota ei olisi enää velvoitettava tarjoamaan apua, tukea ja suojelua paitsi siltä osin, kuin ne liittyvät suoraan kyseisen rikoksen osalta jäsenvaltiossa meneillään oleviin rikosoikeudellisiin menettelyihin, kuten erityiset suojelutoimenpiteet tuomioistuin käsittelyn aikana. Uhrin asuinjäsenvaltion olisi annettava uhrin toimimiseen tarvittavaa apua, tukea ja suojelua.
- (52) Saatavilla olisi oltava toimenpiteitä, joilla uhrin ja hänen perheenjäsentensä turvallisuutta ja koskemattomuutta suojellaan toissijaiselta ja toistuvalla uhriksi joutumiselta, pelottelulta ja kostotoimilta ja joita ovat esimerkiksi väliaikaiset kieltotuomiot, suojelumääräykset tai lähestymiskiellot.

⁽¹⁾ EUVL L 328, 15.12.2009, s. 42.

- (53) Toissijaisen tai toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun tai kostotoimien riskiä rikoksentehtäjän toimesta tai rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistumisen seurauksena olisi rajoitettava toteuttamalla menettely yhteen sovitulla tavalla ja kunnioittavasti siten, että uhri voi luottaa viranomaisiin. Yhteydenpito toimivaltaisiin viranomaisiin olisi tehtävä mahdollisimman vaivattomaksi, samalla kun viranomaisten ja uhrin välistä tarpeetonta yhteydenpitoa rajoitetaan esimerkiksi tallentamalla kuulustelut videolle ja sallimalla tallenteen käyttö tuomioistuinkäsittelyssä. Oikeuslalla toimivien käyttöön olisi asetettava mahdollisimman laaja toimenpidevalikoima, jotta voidaan välttää aiheuttamasta uhrille tuomioistuinkäsittelyn aikana ahdistusta erityisesti sen johdosta, että hän joutuu katsekontaktiin rikoksentehtäjän tai tämän perheen tai rikoskumppanien taikka yleisöön kuuluvien kanssa. Tätä varten jäsenvaltioita olisi rohkaistava ottamaan erityisesti tuomioistuinrakennuksissa ja poliisiasemilla käyttöön toteuttamiskelpoisia ja käytännönläheisiä toimenpiteitä, joiden avulla tilat voidaan varustaa erillisten sisäänkäyntien ja uhreja varten olevien odotustilojen kaltaisilla ominaisuuksilla. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi mahdollisuuksien mukaan järjestettävä rikosoikeudelliset menettelyt siten, että vältetään uhrin ja hänen perheenjäsentensä sekä rikoksentehtäjien kohtaaminen, esimerkiksi kutsumalla uhrin ja rikoksentehtäjät kuultavaksi eri aikoina.
- (54) Uhrin yksityisyyden suojan turvaaminen voi olla tärkeä keino toissijaisen ja toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun sekä kostotoimien välttämiseksi, ja tämä voidaan toteuttaa erilaisilla toimenpiteillä, kuten salaamalla uhrin henkilöllisyyttä ja olinpaikkaa koskevat tiedot tai rajoittamalla niiden paljastamista. Tällainen suojelu on erityisen tärkeää, jos uhri on lapsi, ja se käsittää myös lapsen nimen salaamisen. Poikkeustapauksissa tiedon paljastamisesta tai jopa laajasta julkistamisesta saattaa kuitenkin olla lapselle hyötyä esimerkiksi silloin, kun lapsi on kaapattu. Uhrien ja heidän perheenjäsentensä yksityisyyden ja kuvien suojaamiseksi toteutettavissa toimenpiteissä olisi aina kunnioitettava oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, sellaisena kuin se on tunnustettu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklassa, ja sananvapautta, sellaisena kuin se on tunnustettu mainitun yleissopimuksen 10 artiklassa.
- (55) Jotkut uhrin ovat rikosoikeudellisen menettelyn aikana erityisen suuressa vaarassa joutua rikoksentehtäjän toimesta toissijaisesti tai toistuvasti uhriksi taikka pelottelun tai kostotoimien kohteeksi. On mahdollista, että tällainen vaara johtuu uhrin henkilökohtaisista ominaisuuksista tai rikoksen tyypistä tai luonteesta taikka sen olosuhteista. Tällainen vaara voidaan todeta luotettavasti vain mahdollisimman varhaisessa vaiheessa suoritettulla henkilökohtaisella arvioinnilla. Tällainen arviointi olisi suoritettava kaikille uhreille sen määrittämiseksi, ovatko he vaarassa joutua toissijaisesti tai toistuvasti uhriksi taikka pelottelun tai kostotoimien kohteeksi ja mitä erityisiä suojelutoimenpiteitä he tarvitsevat.
- (56) Henkilökohtaisessa arvioinnissa olisi otettava huomioon uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten ikä, sukupuoli ja sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu, etninen alkuperä, rotu, uskonto, sukupuolinen suuntautuminen, terveydentila, vammaisuus, oleskeluoikeus, kommunikaatiovaikeudet, suhde tai riippuvuussuhde rikoksentehtäjään ja aiemmat kokemukset rikoksista. Siinä olisi otettava huomioon myös rikoksen tyyppi ja luonne sekä sen olosuhteet, kuten se, onko kyseessä viharikos tai rikos, jonka motiivin muodostaa ennakkoluulo tai syrjintä, seksuaalinen väkivalta, tai läheisväkivalta, se, oliko rikoksentehtijä hallitsevassa asemassa, se, asuuko uhri alueella, jolla tapahtuu paljon rikoksia tai jota jengit hallitsevat, tai se, onko uhri kotoisin jostain muusta maasta kuin siitä jäsenvaltiosta, jossa rikos tehtiin.
- (57) Ihmiskaupan, terrorismin, järjestäytyneen rikollisuuden, läheisväkivallan, seksuaalisen väkivallan tai hyväksikäytön, sukupuoleen perustuvan väkivallan ja viharikosten uhrilla sekä vammaisella uhrilla ja lapsiuhrialla on suuri alttius toissijaiselle tai toistuvalla uhriksi joutumiselle, pelottelulle tai kostotoimille. Tällaisen uhrin vaaraa joutua uudelleen uhriksi taikka pelottelun tai kostotoimien kohteeksi olisi arvioitava erityisen huolellisesti, ja selvänä ennako-oletuksena olisi oltava se, että kyseisen uhrin hyväksi toteutetaan erityisiä suojelutoimenpiteitä.
- (58) Toissijaiselle tai toistuvalla uhriksi joutumiselle, pelottelulle tai kostotoimille alttiiksi todetulle uhrille olisi tarjottava asianmukaisia toimenpiteitä hänen suojelemisekseen rikosoikeudellisten menettelyjen aikana. Näiden toimenpiteiden täsmällinen luonne olisi määritettävä henkilökohtaisen arvioinnin perusteella ja uhrin toiveet huomioon ottaen. Toimenpiteiden laajuus olisi määritettävä puolustukselle kuuluvia oikeuksia rajoittamatta ja oikeudellista harkintavaltaa koskevien sääntöjen mukaisesti. Uhrin huolten ja pelkojen, jotka liittyvät oikeudelliseen menettelyyn, olisi oltava ratkaisevassa asemassa, kun arvioidaan uhrin tarvetta tiettyyn toimenpiteeseen.
- (59) Välttömien toiminnallisten tarpeiden ja rajoitteiden vuoksi saattaa olla mahdotonta huolehtia esimerkiksi siitä, että uhria kuulustelee aina sama poliisivirkailija; sairaus-, äitiys- ja vanhempainloma ovat esimerkkejä tällaisista rajoitteista. Lisäksi uhrien kuulustelua varten erityisesti suunniteltuja tiloja ei välttämättä ole saatavilla esimerkiksi kunnostustöiden vuoksi. Tällaisten toiminnallisten tai käytännön rajoitteiden vallitessa henkilökohtaisen arvioinnin perusteella kaavailun erityistoimenpiteen toteuttaminen ei välttämättä ole mahdollista tapauskohtaisesti.

- (60) Jos lapselle on tämän direktiivin mukaisesti määrä nimetä holhooja tai edustaja, näitä tehtäviä voi hoitaa sama henkilö tai oikeushenkilö, laitos tai viranomainen.
- (61) Kaikkien rikosoikeudellisiin menettelyihin osallistuvien virkamiesten, jotka todennäköisesti joutuvat kohtaamaan henkilökohtaisesti uhreja, olisi voitava saada asianmukaista perus- ja jatkokoulutusta tasolla, jota heidän yhteytensä uhriin edellyttää, niin, että he kykenevät tunnistamaan uhrit ja näiden tarpeet ja käsittelemään näiden asiaa kunnioittavasti, hienotunteisesti, ammattitaitoisesti ja syrjimättömästi. Henkilöiden, jotka todennäköisesti joutuvat osallistumaan henkilökohtaiseen arviointiin, jossa määritetään uhrien erityiset suojelutarpeet ja se, tarvitsevatko he erityisiä suojelutoimenpiteitä, olisi saatava tällaisen arvioinnin suorittamista koskevaa erityiskoulutusta. Jäsenvaltioiden olisi huolehdittava tällaisesta koulutuksesta poliisiviranomaisten ja tuomioistuinten henkilöstön osalta. Myös lakimieskunnan, syyttäjien ja tuomareiden sekä sellaisten oikeusalan toimivien, jotka tarjoavat uhrien tukipalveluja tai korjaavan oikeuden palveluja, koulutusta olisi edistettävä. Tämän vaatimuksen olisi sisällettävä myös niitä tukipalveluja koskevaa koulutusta, joihin uhreja olisi ohjattava, tai erityiskoulutusta, jos näiden henkilöiden työ keskittyy erityistarpeita omaaviin uhriin, ja tarvittaessa erityistä psykologista koulutusta. Tässä koulutuksessa olisi tarpeen mukaan otettava huomioon sukupuolinäkökohdat. Jäsenvaltioiden koulutustoimia olisi täydennettävä Budapestin etenemissuunnitelman mukaisesti suuntaviivoilla, suosituksilla ja parhaiden käytäntöjen vaihdolla.
- (62) Jäsenvaltioiden olisi rohkaistava kansalaisjärjestöjä, mukaan lukien tunnustetut ja aktiiviset valtiosta riippumattomat järjestöt, jotka työskentelevät rikoksen uhrien parissa, ja tehtävä niiden kanssa tiiviisti yhteistyötä erityisesti toimintapoliittisten aloitteiden, tiedotus- ja valistuskampanjoiden, tutkimus- ja koulutusohjelmien, koulutuksen sekä rikosten uhrien tuki- ja suojelutoimenpiteiden vaikutusten seurannan ja arvioinnin toteuttamisessa. Asianmukaisen avun, tuen ja suojelun antaminen rikoksen uhreille edellyttää julkisten palvelujen yhteen sovitettua toimintaa ja osallistumista hallinnon kaikilla tasoilla: unionin tasolla sekä kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Uhreja olisi autettava löytämään toimivaltaiset viranomaiset ja kääntymään näiden puoleen, jotta vältetään toistuva tukipalvelujen piiriin ohjaaminen. Jäsenvaltioiden olisi harkittava "yhden yhteyspisteen" kehittämistä rikosoikeudellisiin menettelyihin osallisina olevien uhrien moninaisten tarpeiden käsittelyä varten; näihin tarpeisiin kuuluu tarve saada tietoa, apua, tukea, suojelua ja korvauksia.
- (63) Rikosilmoituksen tekemiseen rohkaisemiseksi ja sen helpottamiseksi ja jotta uhreille voidaan antaa mahdollisuus vapautua toistuvasti uhriksi joutumisen kehästä, on välttämätöntä, että uhrien saatavilla on luotettavia tukipalveluja ja että toimivaltaiset viranomaiset ovat valmiita vastaamaan uhrien ilmoituksiin kunnioittavasti, hienotunteisesti, ammattitaitoisesti ja syrjimättömästi. Tämä voisi lisätä uhrien luottamusta jäsenvaltioiden rikosoikeudellisiin järjestelmiin ja vähentää ilmoittamatta jäävien rikosten määrää. Oikeusalan toimivien, jotka todennäköisesti saavat uhreilta rikosilmoituksia, olisi saatava asianmukaista koulutusta rikosilmoitusten tekemisen helpottamiseksi, ja olisi toteutettava toimenpiteitä, jotta kolmansille osapuolille, myös kansalaisjärjestöille, annetaan mahdollisuus tehdä ilmoituksia. Viestintäteknologian, kuten sähköpostin, videotallenteiden tai sähköisten lomakkeiden, käytön pitäisi olla mahdollista rikosilmoitusta tehtäessä.
- (64) Järjestelmällisen ja riittävän tilastotietojen keruun tunnus-tetaan olevan tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia koskevan tehokkaan toimintapolitiikan olennainen osatekijä. Tämän direktiivin soveltamisen arvioinnin helpottamiseksi jäsenvaltioiden olisi toimitettava komissiolle rikosten uhreja koskevien kansallisten menettelyjen soveltamista koskevat merkitykselliset tilastotiedot, mukaan luettuina ainakin ilmoitettujen rikosten lukumäärä ja laji sekä, sikäli kuin kyseiset tiedot ovat tiedossa ja saatavilla, uhrien lukumäärä, ikä ja sukupuoli. Asiaankuuluvat tilastotiedot voivat sisältää oikeusviranomaisten ja lainvalvontaviranomaisten kirjaamia tietoja sekä mahdollisuuksien mukaan terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelujen, julkisten ja valtiosta riippumattomien uhrin tukipalvelujen ja korjaavan oikeuden palvelujen sekä muiden, rikosten uhrien kanssa työskentelevien järjestöjen kokoamia hallinnollisia tietoja. Oikeudelliset tiedot voivat sisältää tietoja ilmoitetuista rikoksista, niiden tapausten määrästä, joista on suoritettu tutkinta, sekä niistä henkilöistä, joita vastaan on nostettu syyte tai jotka on tuomittu. Palvelupohjaiset hallinnolliset tiedot voivat sisältää mahdollisuuksien mukaan tietoja siitä, miten uhrit käyttävät valtion virastojen ja julkisten tai yksityisten tukijärjestöjen tarjoamia palveluja, kuten niiden tapausten lukumäärä, joissa poliisi on ohjannut henkilön uhrin tukipalveluihin, sekä niiden uhrien määrä, jotka pyytävät, saavat tai eivät saa tukea tai korjaavan oikeuden palveluita.
- (65) Tällä direktiivillä on tarkoitus muuttaa puitepäätöksen 2001/220/YOS säännöksiä ja laajentaa niiden soveltamis-alaa. Koska tehtävät muutokset ovat määrältään ja luonteeltaan merkittäviä, mainittu puitepäätös olisi selkeyden vuoksi korvattava tämän direktiivin antamiseen osallistuvien jäsenvaltioiden osalta kokonaisuudessaan.

(66) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet. Sillä pyritään erityisesti edistämään oikeutta ihmisarvoon, elämään, ruumiilliseen ja henkiseen koskemattomuuteen, vapauteen ja turvallisuuteen ja yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen sekä omistusoikeutta, syrjintäkiellon periaatetta, sukupuolten tasa-arvon periaatetta, lasten, ikääntyneiden ja vammaisten oikeuksia sekä oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

(67) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta, joka on rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevien vähimmäisvaatimusten vahvistaminen, vaan se voidaan toiminnan laajuuden ja mahdollisten vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.

(68) Tämän direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä käsiteltävät henkilötiedot olisi suojattava rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta 27 päivänä marraskuuta 2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS⁽¹⁾ ja kaikkien jäsenvaltioiden ratifioimassa, yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä 28 päivänä tammikuuta 1981 tehdystä Euroopan neuvoston yleissopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.

(69) Tämä direktiivi ei vaikuta muissa unionin säädöksissä oleviin pidemmälle meneviin säännöksiin, joissa käsitellään kohdennettummin tiettyjen uhriryhmien kuten ihmiskaupan uhrien sekä lasten seksuaalisen hyväksikäytön, seksuaalisen riiston ja lapsipornografian uhrien erityistarpeita.

(70) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdystä pöytäkirjassa N:o 21 olevan 3 artiklan mukaisesti nämä jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet haluavansa osallistua tämän direktiivin hyväksymiseen ja soveltamiseen.

(71) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Tanskan asemasta tehdystä pöytäkirjassa N:o 22 olevan 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen, direktiivi ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan.

(72) Euroopan tietosuojavaltuutettu on antanut 17 päivänä lokakuuta 2011⁽²⁾ yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 18 päivänä joulukuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 45/2001⁽³⁾ 41 artiklan 2 kohdan perusteella lausunnon,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Tavoitteet

1. Tämän direktiivin tarkoituksena on varmistaa, että rikoksen uhrin saavat asianmukaista tietoa, tukea ja suojelua ja että he voivat osallistua rikosoikeudellisiin menettelyihin.

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että rikosten uhrin tunnustetaan uhreiksi ja heitä kohdellaan kunnioittavasti, hienotunteisesti, yksilöllisesti, ammattitaitoisesti ja syrjimättömästi kaikessa yhteydenpidossa rikosoikeudellisen menettelyn puitteissa toimiviin uhrien tukipalveluihin, korjaavan oikeuden palveluihin tai toimivaltaiseen viranomaiseen. Tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia sovelletaan uhriin syrjimättömästi, myös siltä osin kuin kyse on heidän oleskeluoikeudestaan.

2. Jos uhri on lapsi, jäsenvaltioiden on tätä direktiiviä sovellettaessa huolehdittava siitä, että hänen etunsa otetaan ensisijaisesti huomioon ja arvioidaan yksilöllisesti. On ensisijaisesti sovellettava lapsikeskeistä lähestymistapaa, jossa otetaan asianmukaisesti huomioon lapsen ikä, kypsyytensä, näkemykset, tarpeet ja huolenaiheet. Lapselle ja hänen mahdolliselle vanhempainvastuunkantajalleen tai muulle oikeudelliselle edustajalleen on ilmoitettava kaikista erityisesti lapsen kohdistuvista toimenpiteistä tai oikeuksista.

2 artikla

Määritelmät

1. Tässä direktiivissä sovelletaan seuraavia määritelmiä:

a) 'uhrilla' tarkoitetaan

i) luonnollista henkilöä, jolle on aiheutunut rikoksesta välitön vahinko, kuten fyysinen, henkinen tai emotionaalinen haitta taikka taloudellinen menetys;

ii) sellaisen henkilön, jonka kuolema on välitön seuraus rikoksesta, perheenjäseniä, joille on aiheutunut vahinkoa kyseisen henkilön kuoleman johdosta;

⁽¹⁾ EUVL L 350, 30.12.2008, s. 60.

⁽²⁾ EUVL C 35, 9.2.2012, s. 10.

⁽³⁾ EYVL L 8, 12.1.2001, s. 1.

- b) 'perheenjäsenillä' tarkoitetaan uhrin puolisoa, uhrin kanssa sitoutuneessa intiimissä suhteessa vakituisesti ja jatkuvasti yhteistaloudessa elävää henkilöä, sukulaisia suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa, sisarusia ja huollettavia;
- c) 'lapsella' tarkoitetaan alle 18-vuotiasta henkilöä;
- d) 'korjaavalla oikeudella' tarkoitetaan mitä tahansa menettelyä, jonka avulla uhrille ja rikoksentekijälle tehdään mahdolliseksi heidän siihen vapaasti suostuessaan osallistua aktiivisesti rikoksesta aiheutuvien asioiden ratkaisemiseen puolueettoman kolmannen osapuolen avulla.
2. Jäsenvaltiot voivat määrätä menettelyistä, joilla
- a) rajoitetaan niiden perheenjäsenten lukumäärää, jotka voivat hyötyä tässä direktiivissä vahvistetuista oikeuksista, ottaen huomioon kunkin tapauksen erityispiirteet; ja
- b) määritetään 1 kohdan a alakohdan ii alakohdan osalta, keillä perheenjäsenillä on etuoikeus tässä direktiivissä vahvistettujen oikeuksien käyttöön.
- a) minkälaista tukea uhri voi saada ja keneltä, tarpeen mukaan myös perustiedot lääketieteellisen avun, erityistuen, mukaan lukien psykologinen tuki, saatavuudesta, sekä vaihtoehtoisesta majoituksesta;
- b) rikosilmoituksen tekemistä koskevat menettelyt ja uhrin asema tällaisten menettelyjen yhteydessä;
- c) miten ja millä edellytyksin uhri voi saada suojelua, mukaan lukien suojelutoimenpiteet;
- d) miten ja millä edellytyksin uhri voi saada oikeudellista neuvontaa, oikeusapua ja muuta neuvontaa;
- e) miten ja millä edellytyksin uhri voi saada korvausta;
- f) miten ja millä edellytyksin uhrilla on oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin;

2 LUKU

TIETOJEN JA TUEN ANTAMINEN

3 artikla

Oikeus ymmärtää ja tulla ymmärretyksi

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä uhrin auttamiseksi ymmärtämään ja tulemaan ymmärretyksi ensimmäisestä yhteydenotosta alkaen ja kaikessa rikosoikeudenkäyntimenettelyjen yhteydessä tapahtuvassa myöhemmässä tarpeellisessa yhteydenpidossaan toimivaltaiseen viranomaiseen, myös silloin, kun tämä viranomainen antaa tietoa.
2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että yhteydenpito uhuriin tapahtuu selkeällä ja helposti ymmärrettävällä kielellä suullisesti tai kirjallisesti. Tällaisessa yhteydenpidossa on otettava huomioon uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten vammat, jotka voivat vaikuttaa hänen kykyynsä ymmärtää tai tulla ymmärretyksi.
3. Jos uhri rikoksen vaikutuksesta johtuen tarvitsee apua ymmärtääkseen tai tullakseen ymmärretyksi, jäsenvaltioiden on annettava uhrille mahdollisuus valita henkilö, joka on läsnä hänen ollessaan ensimmäistä kertaa yhteydessä toimivaltaiseen viranomaiseen, jollei tämä ole vastoin uhrin etuja tai aiheuta haittaa menettelyn kululle.

4 artikla

Oikeus saada tietoja alkaen ensimmäisestä yhteydenotosta toimivaltaiseen viranomaiseen

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille annetaan ilman aiheutonta viivytystä seuraavat tiedot siitä alkaen, kun hän on ensimmäistä kertaa yhteydessä toimivaltaiseen viranomaiseen, jotta hän voi käyttää tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia:

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen määrä tai yksityiskohtaisuus voi vaihdella uhrin erityistarpeiden ja henkilökohtaisten olosuhteiden ja rikoksen tyyppin tai luonteen perusteella. Lisätietoja voidaan antaa myös myöhemmissä vaiheissa riippuen uhrin tarpeista ja näiden tietojen merkityksellisyydestä kussakin menettelyn vaiheessa.

5 artikla

Uhrin oikeudet rikosilmoituksen tekemisen yhteydessä

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhri saa jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle tekemästään virallisesta rikosilmoituksesta kirjallisen vahvistuksen, jossa todetaan asianomaista rikosta koskevat perusseikat.
2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhri, joka haluaa tehdä rikosilmoituksen mutta ei ymmärrä tai puhu toimivaltaisen viranomaisen kieltä, voi tehdä ilmoituksen ymmärtämällään kielellä tai saa tarvittavaa kielellistä apua.
3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhri, joka ei ymmärrä tai puhu toimivaltaisen viranomaisen kieltä, saa pyynnöstä maksutta käännöksen 1 kohdassa tarkoitettua rikosilmoitustaan koskevasta kirjallisesta vahvistuksesta ymmärtämällään kielellä.

6 artikla

Uhrin oikeus saada tietoja asiansa käsittelystä

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille ilmoitetaan ilman aiheutonta viivytystä hänen oikeudestaan saada seuraavat tiedot hänen kohdistunutta rikosta koskevan rikosilmoituksen johdosta aloitetusta rikosoikeudellisesta menettelystä ja että uhri pyynnöstään saa nämä tiedot:
 - a) päätös olla aloittamatta rikostutkintaa tai lopettaa se taikka jättää syyte nostamatta rikoksenteikijää vastaan;
 - b) tuomioistuinkäsittelyn aika ja paikka sekä rikoksenteikijää vastaan esitettyjen syytteiden luonne.
2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille ilmoitetaan hänen asianomaisen rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisen asemansa mukaisesti ilman aiheutonta viivytystä hänen oikeudestaan saada seuraavat tiedot hänen kohdistunutta rikosta koskevan rikosilmoituksen perusteella aloitetusta rikosoikeudellisesta menettelystä ja että uhri pyynnöstään saa nämä tiedot:
 - a) oikeudenkäynnissä annettu lopullinen tuomio;
 - b) tiedot, joiden avulla uhri voi seurata rikosoikeudellisen menettelyn etenemistä, paitsi poikkeustapauksissa, joissa näiden tietojen ilmoittaminen saattaa haitata asian asianmukaista käsittelyä.
3. Edellä 1 kohdan a alakohdassa ja 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen tietojen on sisällettävä kyseessä olevan päätöksen perustelut tai lyhyt yhteenveto päätöksen perusteluista, paitsi jos kyseessä on valamiehistön päätös tai päätös, jonka perustelut ovat salassa pidettäviä, jolloin perusteluja ei ilmoiteta kansallisen oikeuden nojalla.
4. Uhrin toivomus saada tai olla saamatta tietoja sitoo toimivaltaista viranomaista, paitsi jos kyseiset tiedot on annettava sen vuoksi, että uhrilla on oikeus osallistua aktiivisesti

rikosoikeudellisiin menettelyihin. Jäsenvaltioiden on annettava uhrille mahdollisuus muuttaa milloin tahansa toivomustaan ja otettava tämä muutos sen jälkeen huomioon.

5. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille tarjotaan mahdollisuus saada ilman aiheutonta viivytystä tieto siitä, että häneen kohdistuneesta rikoksesta tutkintavankeuteen määrätty, syytteeseen pantu tai tuomittu henkilö vapautetaan tai on paennut vankeudesta. Jäsenvaltioiden on lisäksi huolehdittava siitä, että uhrille ilmoitetaan mahdollisista asiaankuuluvista toimenpiteistä, joita hänen suojakseen on rikoksenteikijän vapauttamisen tai pakenemisen johdosta määrätty.

6. Uhrille on pyynnöstä annettava 5 kohdassa tarkoitettut tiedot ainakin tapauksissa, joissa on olemassa uhuriin kohdistuva vaara tai tunnistettu vahingon riski, paitsi jos on olemassa tällaisesta ilmoituksesta aiheutuva tunnistettu rikoksenteikijään kohdistuvan vahingon riski.

7 artikla

Oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille, joka ei ymmärrä tai puhu asianomaisessa rikosoikeudellisessa menettelyssä käytettävää kieltä, annetaan hänellä rikosoikeudellisessa menettelyssä noudatettavan asianomaisen rikosoikeudellisen järjestelmän mukaan olevan asemansa mukaisesti pyynnöstä maksuton tulkkaus ainakin tutkinta- tai lainkäyttöviranomaisten rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä suorittamissa uhrin kuulusteluissa, mukaan lukien poliisikuulustelut, sekä tulkkaus sitä varten, että uhri voi osallistua aktiivisesti oikeuden istuntoihin ja tarvittaviin välikäsittelyihin.
2. Puolustukselle kuuluvia oikeuksia rajoittamatta ja oikeudellista harkintavaltaa koskevien sääntöjen mukaisesti voidaan käyttää viestintäteknologiaa, kuten videoneuvottelua, puhelinta tai internetiä, jollei tulkin fyysinen läsnäolo ole välttämättöntä sen varmistamiseksi, että uhri kykenee käyttämään oikeuksiaan asianmukaisesti tai ymmärtämään menettelyn kulun.
3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhri, joka ei ymmärrä tai puhu asianomaisessa rikosoikeudellisessa menettelyssä käytettävää kieltä, saa hänellä rikosoikeudellisessa menettelyssä noudatettavan asiaankuuluvan rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisesti olevan asemansa mukaisesti, pyynnöstään ja maksutta hänen ymmärtämällään kielellä laaditut käännökset niistä tiedoista, jotka ovat välttämättömiä, jotta uhri voi käyttää oikeuksiaan rikosoikeudellisessa menettelyssä, ja siinä laajuudessa kuin nämä tiedot ilmoitetaan uhrille. Tällaisten tietojen käännösten on sisällettävä ainakin päätös lopettaa uhuriin kohdistuneeseen rikokseen liittyvä rikosoikeudellinen menettely ja, uhrin pyynnöstä, tällaisen päätöksen perustelut tai lyhyt yhteenveto niistä, paitsi jos kyseessä on valamiehistön päätös tai päätös, jonka perustelut ovat salassa pidettäviä, jolloin perusteluja ei kansallisen oikeuden nojalla ilmoiteta.

4. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhri, jolla on oikeus saada tietoja tuomioistuinkäsittelyn ajasta ja paikasta 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti ja joka ei ymmärrä toimivaltaisen viranomaisen kieltä, saa pyynnöstään käännöksen niistä tiedoista, joihin hänellä on oikeus.

5. Uhri voi toimittaa perustellun pyynnön siitä, että asiakirja katsotaan keskeiseksi. Keskeisten asiakirjojen sellaisia kohtia, jotka eivät ole välttämättömiä sitä varten, että uhri voi osallistua aktiivisesti rikosoikeudelliseen menettelyyn, ei tarvitse kääntää.

6. Sen estämättä, mitä 1 ja 3 kohdassa säädetään, kirjallisen käännöksen sijasta voidaan antaa suullinen käännös tai suullinen yhteenvedo keskeisistä asiakirjoista edellyttäen, ettei tällainen suullinen käännös tai suullinen yhteenvedo loukkaa menettelyn oikeudenmukaisuutta.

7. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että toimivaltainen viranomainen arvioi 1 ja 3 kohdan nojalla, tarvitseeko uhri tulkkaus- tai käännösapua. Uhri voi riitauttaa päätöksen tulkkauksen tai käännöksen antamatta jättämisestä. Menettelysäännöt tällaista riitautusta varten määritetään kansallisessa oikeudessa.

8. Tulkkaus ja käännös sekä sellaisen päätöksen, jonka mukaan tulkkausta tai käännöstä ei anneta tämän artiklan mukaisesti, riitauttamista koskeva käsittely ei saa kohtuuttomasti pitkittää rikosoikeudellista menettelyä.

8 artikla

Oikeus käyttää uhrien tukipalveluja

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrilla on tarpeidensa mukaisesti mahdollisuus käyttää maksutta luottamuksellisia uhrin etua edistäviä uhrien tukipalveluja ennen rikosoikeudellista menettelyä, sen kuluessa ja tarvittavan ajan sen jälkeen. Perheenjäsenillä on oikeus käyttää uhrien tukipalveluja tarpeidensa sekä uhuriin kohdistuneen rikoksen johdosta aiheutuneen vahingon suuruuden mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden on helpotettava uhrin ohjaamista uhrien tukipalveluihin rikosilmoituksen vastaanottaneen toimivaltaisen viranomaisen tai muiden asiaankuuluvien yksiköiden toimesta.

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä maksuttomien ja luottamuksellisten erityistukipalvelujen perustamiseksi uhrien yleisten tukipalvelujen lisäksi tai niiden erottamattomina osina taikka annettava uhrien tukijärjestöille mahdollisuus ottaa

yhteyttä tällaista erityistukea antaviin olemassa oleviin erikoisyksiköihin. Uhrilla on oikeus käyttää tällaisia palveluja erityistarpeidensa mukaisesti ja perheenjäsenillä erityistarpeidensa ja uhuriin kohdistuneen rikoksen johdosta aiheutuneen vahingon suuruuden mukaisesti.

4. Uhrien tukipalvelut ja mahdolliset erityistukipalvelut voidaan perustaa julkisina tai valtiosta riippumattomina järjestöinä, ja ne voidaan järjestää ammattilais- tai vapaaehtois pohjalta.

5. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että mahdollisuus käyttää uhrien tukipalveluja ei riipu siitä, että uhri on tehnyt virallisen rikosilmoituksen toimivaltaiselle viranomaiselle.

9 artikla

Uhrien tukipalveluista saatava tuki

1. Edellä 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen uhrien tukipalvelujen on tarjottava vähintään:

- a) uhrin oikeuksien käyttämisen kannalta olennaisia tietoja, neuvontaa ja tukea, jotka liittyvät esimerkiksi rikoksesta aiheutuneen vahingon korvaamista koskevien kansallisten järjestelmien hyödyntämiseen tai uhrin asemaan rikosoikeudellisissa menettelyissä, mukaan lukien valmistautuminen oikeuden istuntoon osallistumiseen;
- b) tietoja olemassa olevista asiaankuuluvista erityistukipalveluista tai välittömän ohjaamisen tällaiseen palveluun;
- c) emotionaalista ja, jos sitä on saatavilla, psykologista tukea;
- d) rikoksesta johtuviin taloudellisiin ja käytännön kysymyksiin liittyvää neuvontaa;
- e) toissijaisen ja toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun ja koston toimien riskiä ja ehkäisemistä koskevaa neuvontaa, jolleivät muut julkiset tai yksityiset palvelut sitä muuten tarjoa.

2. Jäsenvaltioiden on rohkaistava uhrien tukipalveluja kiinnittämään erityistä huomiota sellaisten uhrien erityistarpeisiin, joille on rikoksen vakavuuden seurauksena aiheutunut huomattavaa vahinkoa.

3. Edellä 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen erityistukipalvelujen on kehitettävä ja tarjottava vähintään seuraavia palveluja, jolloin muut julkiset tai yksityiset tahot niitä muuten tarjoa:

- a) suojan tai muun sopivan väliaikaisen majoituksen antaminen uhreille, jotka tarvitsevat turvallisen paikan toissijaisen ja toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun ja kostotoimien välistömän riskin johdosta;
- b) kohdennettu ja yhdenmukainen tuki uhreille, joilla on erityistarpeita, kuten seksuaalisen väkivallan, sukupuoleen perustuvan väkivallan ja läheisväkivallan uhrit, mukaan lukien psykologinen apu ja neuvonta.

3 LUKU

OSALLISTUMINEN RIKOSOIKEUDELLISIIN MENETTELYIHIN

10 artikla

Oikeus tulla kuulluksi

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhria voidaan kuulla rikosoikeudellisissa menettelyissä ja että hän voi esittää todisteita. Kun on määrä kuulla lapsiuhria, lapsen ikä ja kypsyyden on otettava asianmukaisesti huomioon.
2. Menettelymääräykset, joiden nojalla uhria voidaan kuulla rikosoikeudellisissa menettelyissä ja joiden nojalla uhri voi esittää todisteita, määritetään kansallisessa oikeudessa.

11 artikla

Oikeudet syyttämättäjäätämispäätöksen yhteydessä

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrilla on hänen asiaankuuluvan rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisen asemansa mukaisesti oikeus saattaa syyttämättäjäätämispäätös uudelleen käsiteltäväksi. Tällaista uudelleen käsittelyä koskevat menettelymääräykset määritetään kansallisessa oikeudessa.
2. Jos asiaankuuluvan rikosoikeudellisen järjestelmän mukainen uhrin asema ratkaistaan kansallisen oikeuden mukaisesti vasta sen jälkeen, kun on tehty päätös syytteen nostamisesta rikoksentehtäjästä vastaan, jäsenvaltion on huolehdittava siitä, että ainakin vakavan rikoksen uhrilla on oikeus syyttämättäjäätämispäätöksen uudelleen käsittelyyn. Menettelymääräykset tällaista uudelleen käsittelyä varten määritetään kansallisessa oikeudessa.
3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille ilmoitetaan ilman aiheetonta viivytystä hänen oikeudestaan saada riittävät tiedot päätöksen tekemiseksi siitä, pyytääkö hän syyttämättäjäätämispäätöksen uudelleen käsittelyä, ja että uhri pyynnöstään saa nämä tiedot.
4. Jos syyttämättäjäätämispäätöksen on tehnyt ylin syyttäjäviranomais, jonka päätökseen ei voi kansallisen oikeuden nojalla hakea muutosta, uudelleen käsittelyyn voi suorittaa sama viranomais.

5. Edellä olevaa 1, 3 ja 4 kohtaa ei sovelleta syyttäjän syyttämättäjäätämispäätökseen, jos tällaisesta päätöksestä seuraa tuomioistuimen ulkopuolinen ratkaisu, mikäli tästä on määrätty kansallisessa oikeudessa.

12 artikla

Oikeus suojatoimiin korjaavan oikeuden palvelujen yhteydessä

1. Jäsenvaltioiden on uhrin suojelemiseksi toissijaiselta ja toistuvasta uhriksi joutumiselta, pelottelulta ja kostotoimilta toteutettava toimenpiteitä, joita sovelletaan tarjottaessa mahdollisia korjaavan oikeuden palveluja. Tällaisilla toimenpiteillä on huolehdittava siitä, että uhrilla, joka päättää haluta osallistua korjaavan oikeuden menettelyihin, on pyynnöstä oikeus turvallisiin ja päteviin korjaavan oikeuden palveluihin, edellyttäen, että ainakin seuraavat edellytykset täyttyvät:
 - a) korjaavan oikeuden palveluja käytetään ainoastaan, jos ne ovat uhrin edun mukaisia, niissä otetaan huomioon turvallisuusnäkökohdat ja uhri on antanut niiden osalta vapaaehtoisuuden ja tietoon perustuvan suostumuksensa, joka voidaan peruuttaa milloin tahansa;
 - b) ennen kuin uhri on antanut suostumuksensa korjaavan oikeuden menettelyyn osallistumiseen, hänelle annetaan perusteelliset ja puolueettomat tiedot tästä menettelystä ja sen mahdollisista tuloksista sekä tiedot niistä menettelyistä, joiden avulla mahdollisen sopimuksen täyttämistä valvotaan;
 - c) rikoksentehtäjä on tunnustanut tapaukseen liittyvät tosiseikat pääpiirteissään;
 - d) sopimus saadaan aikaan vapaaehtoisesti, ja se voidaan ottaa huomioon mahdollisissa myöhemmissä rikosoikeudellisissa menettelyissä;
 - e) korjaavan oikeuden menettelyn yhteydessä käytävät keskustelut, joita ei käydä julkisesti, ovat luottamuksellisia eikä niiden sisältöä paljasteta myöhemminkään muutoin kuin osapuolten suostumuksella tai jos kansallisessa oikeudessa sitä edellytetään erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi.
2. Jäsenvaltioiden on helpotettava tapausten siirtämistä tilanteen mukaan korjaavan oikeuden palveluihin muun muassa vahvistamalla tällaisen siirtämisen edellytyksiä koskevat menettelyt tai suuntaviivat.

13 artikla

Oikeus oikeusapuun

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrilla on mahdollisuus oikeusapuun, jos hänellä on rikosoikeudellisen menettelyn osapuolen asema. Edellytykset tai menettelymääräykset, joiden nojalla uhrilla voi saada oikeusapua, määritetään kansallisessa oikeudessa.

14 artikla

Oikeus saada korvausta kuluista

Jäsenvaltioiden on myönnettävä rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistuvalla uhrille mahdollisuus saada korvausta kuluista, joita hänelle on aiheutunut aktiivisesta osallistumisesta rikosoikeudelliseen menettelyyn hänen asiaankuuluvan rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisen asemansa mukaisesti. Edellytykset tai menettelymääräykset, joiden nojalla uhri voi saada korvausta, määritetään kansallisessa oikeudessa.

15 artikla

Oikeus omaisuuden palauttamiseen

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että rikosoikeudellisen menettelyn kuluissa takavarikoitu uhrin omaisuus, joka on palautettavissa, palautetaan hänelle viipymättä toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä, jollei sitä tarvita rikosoikeudellista menettelyä varten. Edellytykset tai menettelymääräykset, joiden nojalla tällainen omaisuus palautetaan uhrille, määritetään kansallisessa oikeudessa.

16 artikla

Oikeus rikosoikeudellisen menettelyn kuluissa tehtävään päätökseen rikosentekijän velvoittamisesta korvauksen maksamiseen

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrilla on oikeus saada rikosoikeudellisen menettelyn kuluissa kohtuullisessa ajassa päätös rikosentekijän velvoittamisesta korvauksen maksamiseen, paitsi jos tällainen päätös kansallisen oikeuden mukaan tehdään toisessa oikeudellisessa menettelyssä.

2. Jäsenvaltioiden on edistettävä toimenpiteitä, joilla rikosentekijää kannustetaan maksamaan uhrille asianmukainen korvaus.

17 artikla

Toisessa jäsenvaltiossa asuvien uhrien oikeudet

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niiden toimivaltaiset viranomaiset voivat toteuttaa aiheellisia toimenpiteitä niiden vaikeuksien lieventämiseksi, jotka aiheutuvat uhrin asumisesta muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa rikos on tehty, erityisesti kun on kyse oikeudellisten menettelyjen järjestämisestä. Sen jäsenvaltion viranomaisten, jossa rikos on tehty, on tätä varten voitava

a) ottaa uhrilta lausunto välittömästi sen jälkeen, kun toimivaltaiselle viranomaiselle on tehty rikosilmoitus;

b) soveltaa ulkomailla asuvien uhrien kuulemisessa mahdollisuuksien mukaan keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 29 päivänä toukokuuta 2000 tehdyn yleissopimuksen⁽¹⁾ määräyksiä video- ja puhelinneuvotteluista.

⁽¹⁾ EYVL C 197, 12.7.2000, s. 3.

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että rikoksen uhriksi muussa kuin asuinjäsenvaltiossaan joutunut henkilö voi tehdä rikosilmoituksen asuinjäsenvaltionsa toimivaltaisille viranomaisille, jos hän ei ole voinut tehdä rikosilmoitusta jäsenvaltiossa, jossa rikos tehtiin, tai, jos kyse on tuon jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa vakavaksi määritellystä rikoksesta, hän ei ole halunnut tehdä rikosilmoitusta tuossa jäsenvaltiossa.

3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että toimivaltainen viranomainen, jolle uhri tekee rikosilmoituksen, toimittaa sen viipymättä sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jonka alueella rikos on tehty, jos se jäsenvaltio, jossa rikosilmoitus on tehty, ei ole käyttänyt toimivaltaa aloittaa menettely.

4 LUKU

UHRIN SUOJELU JA ERITYISSUOJELUA TARVITSEVAN UHRIN TUNNISTAMINEN

18 artikla

Oikeus suojeluun

Puolustukselle kuuluvia oikeuksia rajoittamatta jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niillä on käytössään toimenpiteitä uhrin ja hänen perheenjäsentensä suojelemiseksi toissijaiselta ja toistuvalta uhriksi joutumiselta, pelottelulta ja kostotoimilta, myös siltä riskiltä, että heille aiheutuu emotionaalista tai psyykkistä haittaa, ja uhrin ihmisarvon suojelemiseksi kuulustelun ja hänen todistelutarkoituksessa antamansa lausunnon antamisen yhteydessä. Tällaiset toimenpiteet käsittävät tarvittaessa myös kansallisen oikeuden mukaisia menettelyjä uhrin ja hänen perheenjäsentensä fyysiseksi suojelemiseksi.

19 artikla

Uhrin oikeus välttää rikosentekijän kohtaaminen

1. Jäsenvaltioiden on luotava tarvittavat olosuhteet, joilla tehdään mahdolliseksi uhrin ja tarvittaessa hänen perheenjäsentensä sekä rikosentekijän kohtaamisen välttäminen tiloissa, joissa rikosoikeudellinen menettely käydään, jollei rikosoikeudellinen menettely edellytä tällaista kohtaamista.

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uusissa tuomioistuimtiloissa on erilliset odotustilat uhreja varten.

20 artikla

Uhrin oikeus suojeluun rikostutkinnan aikana

Puolustukselle kuuluvia oikeuksia rajoittamatta ja oikeudellista harkintavaltaa koskevien sääntöjen mukaisesti jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että rikostutkinnan aikana:

a) uhrin kuulustelut suoritetaan ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun toimivaltaiselle viranomaiselle on tehty rikosilmoitus;

b) uhrin kuulustelujen lukumäärä pidetään mahdollisimman pienenä, ja kuulusteluja järjestetään vain, jos se on ehdottoman välttämätöntä rikostutkinnan kannalta;

- c) uhrin mukana voi olla hänen oikeudellinen edustajansa ja hänen valitsemansa henkilö, jollei perustellusta syystä ole tehty päinvastaista päätöstä;
- d) lääketieteellisten tutkimusten määrä pidetään mahdollisimman pienenä ja niitä suoritetaan vain, jos se on ehdottoman välttämätöntä rikosoikeudellisen menettelyn kannalta.

21 artikla

Oikeus yksityisyyden suojaan

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että toimivaltaiset viranomaiset voivat rikosoikeudellisen menettelyn aikana toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä uhrin ja hänen perheenjäsentensä yksityisyyden, mukaan lukien 22 artiklan mukaisessa henkilökohtaisessa arvioinnissa huomioon otettavat uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet, ja kuvien suojaamiseksi. Jäsenvaltioiden on lisäksi huolehdittava siitä, että toimivaltaiset viranomaiset voivat toteuttaa kaikki lainmukaiset toimenpiteet estääkseen kaiken sellaisen tiedon julkisen levittämisen, joka voisi mahdollistaa lapsiuhrin tunnistamisen.
2. Jäsenvaltioiden on sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta sekä tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta kunnioittaen rohkaistava tiedotusvälineitä toteuttamaan itsesääntelytoimenpiteitä uhrien yksityisyyden, henkilökohtaisen koskemattomuuden ja henkilötietojen suojaamiseksi.

22 artikla

Uhrin henkilökohtainen arviointi erityisten suojelutarpeiden määrittämiseksi

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrista tehdään hyvissä ajoin kansallisten menettelyjen mukaisesti henkilökohtainen arviointi erityisten suojelutarpeiden selvittämiseksi ja sen määrittämiseksi, hyötyisikö uhri ja missä määrin 23 ja 24 artiklan mukaisista rikosoikeudellisen menettelyn kuluessa toteutettavista erityistoimenpiteistä sen johdosta, että uhri on erityisen altis toissijaiselle ja toistuvalla uhriksi joutumiselle, pelottelulle ja kostotoimille.
2. Henkilökohtaisessa arvioinnissa on otettava huomioon erityisesti:
- a) uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet;
- b) rikoksen tyyppi tai luonne; ja
- c) rikoksen olosuhteet.

3. Henkilökohtaisessa arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota sellaisiin uhreihin, joille on rikoksen vakavuuden johdosta aiheutunut huomattavaa vahinkoa, uhreihin, joihin on kohdistunut rikos, jonka motiivina on ennakkoluulo tai syrjintä, joka voi perustua erityisesti uhrin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, sekä uhreihin, joiden suhde ja riippuvuus rikosentekijään

tekee heistä erityisen haavoittuvia. Tältä osin on otettava asianmukaisesti huomioon terrorismin, järjestäytyneen rikollisuuden, ihmiskaupan, sukupuoleen perustuvan väkivallan, läheisväkivallan, seksuaalisen väkivallan tai hyväksikäytön tai viharikosten uhrit sekä vammaiset uhrit.

4. Tätä direktiiviä sovellettaessa lapsiuhrin oletetaan olevan erityissuojelun tarpeessa johtuen heidän alttiudestaan toissijaiselle ja toistuvalla uhriksi joutumiselle, pelottelulle ja kostotoimille. Sen määrittämiseksi, hyötyisikö lapsiuhri ja missä määrin 23 ja 24 artiklassa säädettyistä erityistoimenpiteistä, lapsiuhrista on laadittava tämän artiklan 1 kohdassa säädetty henkilökohtainen arviointi.

5. Henkilökohtaisen arvioinnin laajuutta voidaan mukauttaa rikoksen vakavuuden ja uhrin kärsimän ilmeisen vahingon määrän perusteella.

6. Henkilökohtainen arviointi on tehtävä läheisessä yhteistyössä uhrin kanssa, ja siinä on otettava huomioon hänen toiveensa, myös siinä tapauksessa, että hän ei halua käyttää hyväkseen 23 ja 24 artiklassa säädettyjä erityistoimenpiteitä.

7. Jos seikat, joihin henkilökohtainen arviointi perustuu, ovat muuttuneet merkittävästi, jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että arviointi saatetaan ajan tasalle koko rikosoikeudellisen menettelyn ajan.

23 artikla

E erityissuojelun tarpeessa olevien uhrien oikeus suojeluun rikosoikeudellisten menettelyjen aikana

1. Puolustukselle kuuluvia oikeuksia rajoittamatta ja noudattaen oikeudellista harkintavaltaa koskevia sääntöjä jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että erityissuojelun tarpeessa olevat uhrit, joiden hyväksi toteutetaan 22 artiklan 1 kohdassa säädetyn henkilökohtaisen arvioinnin perusteella määritettyjä erityistoimenpiteitä, voivat käyttää hyväkseen tämän artiklan 2 ja 3 kohdassa säädettyjä toimenpiteitä. Mahdollisuutta henkilökohtaisen arvioinnin perusteella suunniteltuun erityistoimenpiteeseen ei ole annettava, jos se on mahdotonta toiminnallisten tai käytännön rajoitteiden takia tai jos uhrin kuulustelu kiireellisesti on tarpeen ja sen toteuttamatta jättäminen voisi olla vahingoksi uhrille tai toiselle henkilölle tai haitata menettelyn kulua.

2. Uhrien, joilla on 22 artiklan 1 kohdan nojalla todettu olevan erityisiä suojelutarpeita, käytettävissä on oltava rikostutinnan aikana seuraavia erityistoimenpiteitä:

- a) uhria kuulustellaan tähän tarkoitukseen suunnitelluissa tai muunnetuissa tiloissa;
- b) uhria kuulustelevat ammattihenkilöt, joilla on tähän sopiva koulutus, tai kuulustelu tapahtuu tällaisten ammattihenkilöiden välityksellä;

- c) samat henkilöt suorittavat kaikki uhrin kuulustelut, jolle tämä ole hyvän oikeudenkäytön vastaista;
- d) seksuaalisen väkivallan, sukupuoleen perustuvan väkivallan tai läheisväkivallan uhrin kaikki kuulustelut, joita ei suorita syyttäjä tai tuomari, suorittaa uhrin kanssa samaa sukupuolta oleva henkilö, jos uhri näin toivoo, edellyttäen että tästä ei aiheudu haittaa rikosoikeudellisen menettelyn kululle.

3. Uhrien, joiden on 22 artiklan 1 kohdan nojalla todettu olevan erityissuojelun tarpeessa, käytettävissä on oltava oikeudenkäyntimenettelyn aikana seuraavia erityistoimenpiteitä:

- a) toimenpiteet uhrin ja rikosentekijän välisen katsekontaktin välttämiseksi muun muassa todistelun aikana ja tarkoituksenmukaisin keinoin, kuten viestintätekniikkaa käyttämällä;
- b) toimenpiteet sen varmistamiseksi, että uhria voidaan kuulla oikeudessa ilman hänen henkilökohtaista läsnäoloaan erityisesti asianmukaisen viestintätekniikan avulla;
- c) toimenpiteet sellaisten uhrin yksityiselämää koskevien tarpeettomien kysymysten välttämiseksi, jotka eivät liity rikokseen; ja
- d) toimenpiteet sen mahdollistamiseksi, että asia käsitellään yleisön läsnä olematta.

24 artikla

Lapsiuhrien oikeus suojeluun rikosoikeudellisten menettelyjen kuluessa

1. Jos uhri on lapsi, jäsenvaltioiden on edellä 23 artiklassa säädettyjen toimenpiteiden toteuttamisen lisäksi huolehdittava siitä, että
- a) rikostutkinnassa kaikki lapsiuhriin kuulustelut voidaan tallentaa audiovisuaalisin välinein ja kuulustelujen tallenteita voidaan käyttää todistusaineistona rikosoikeudenkäynnissä;
- b) rikostutkinnassa ja rikosoikeudenkäynnissä toimivaltaiset viranomaiset nimeävät lapsiuhriille uhrin asianomaisen rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisen uhrin aseman mukaisesti erityisedustajan, jos vanhempainvastuunkantajat eivät kansallisen oikeuden mukaan voi edustaa lapsiuhria heidän ja lapsiuhriin välisen eturistiriidan vuoksi tai jos lapsiuhri on ilman huoltajaa tai joutunut eroon perheestään;
- c) jos lapsiuhrialla on oikeus oikeusavustajaan, hänellä on oikeus saada oikeudellisia neuvoja ja tulla edustetuksi omissa nimissään menettelyissä, joissa lapsiuhriin ja vanhempainvastuunkantajan tai muiden osapuolten välillä on tai saattaa olla eturistiriita.

Ensimmäisen alakohdan a alakohdassa tarkoitettuja audiovisuaalisia tallenteita ja niiden käyttöä koskevat menettelymääräykset määritellään kansallisessa oikeudessa.

2. Jos uhrin iästä ei ole varmuutta ja on syytä epäillä, että uhri on lapsi, hänen oletetaan tätä direktiiviä sovellettaessa olevan lapsi.

5 LUKU

MUUT SÄÄNNÖKSET

25 artikla

Oikeusalalla toimivien koulutus

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että viranomaiset, jotka todennäköisesti joutuvat kohtaamaan uhreja, kuten poliisimiehet ja tuomioistuinten henkilöstö, saavat sekä yleistä koulutusta että erityiskoulutusta sellaiselle tasolle asti, jota heidän yhteytensä uhreihin edellyttävät, jotta heidän tietoisuutensa uhrien tarpeista lisääntyy ja jotta he osaavat kohdella uhreja puolueettomasti, kunnioittavasti ja ammattitaitoisesti.

2. Jäsenvaltioiden on pyydettävä, että rikosoikeudellisiin menettelyihin osallistuvien tuomarien ja syyttäjien koulutuksesta vastaavat tahot tarjoavat sekä yleistä koulutusta että erityiskoulutusta, jotta lisätään tuomarien ja syyttäjien tietoisuutta uhrien tarpeista, sanotun kuitenkin rajoittamatta tuomioistuinten riippumattomuutta ja eri tapoja, joilla oikeuslaitokset ovat järjestäneet eri puolilla unionia.

3. Jäsenvaltioiden on oikeudellisten ammattien harjoittajien riippumattomuutta asianmukaisesti kunnioittaen suositeltava, että lakimieskunnan koulutuksesta vastaavat tahot tarjoavat sekä yleistä koulutusta että erityiskoulutusta, jotta lisätään lakimiesten tietoisuutta uhrien tarpeista.

4. Jäsenvaltioiden on julkisten palvelujensa kautta tai rahoittamalla uhrien tukijärjestöjä edistettävä aloitteita, jotka mahdollistavat sen, että uhrien tukipalveluja ja korjaavan oikeuden palveluja tarjoavat tahot saavat asianmukaista koulutusta sellaiselle tasolle asti, jota heidän yhteytensä uhreihin edellyttävät, ja sen, että ne noudattavat ammatillisia vaatimuksia sen varmistamiseksi, että näitä palveluja tarjotaan puolueettomasti, kunnioittavasti ja ammattitaitoisesti.

5. Työtehtävien sekä oikeusalalla toimivan ja uhrin välisten yhteyksien luonteen ja tason mukaan koulutuksessa on pyrittävä antamaan oikeusalalla toimiville valmiudet tunnistaa uhri ja kohdella häntä kunnioittavasti, ammattimaisesti ja syrjimättömästi.

26 artikla

Yhteistyö ja palvelujen sovittaminen yhteen

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimia helpottaakseen jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä, jotta uhrien mahdollisuuksia käyttää tässä direktiivissä ja kansallisessa oikeudessa vahvistettuja oikeuksia parannetaan. Tällaisen yhteistyön tarkoituksena on oltava ainakin:

- a) parhaiden käytäntöjen vaihto;
- b) neuvottelu yksittäisissä tapauksissa; ja
- c) apu eurooppalaisille verkostoille, jotka työskentelevät suoraan uhrin oikeuksien kannalta merkityksellisten asioiden parissa.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimia, myös internetin kautta, joilla pyritään lisäämään tietoisuutta tässä direktiivissä vahvistetuista oikeuksista ja vähennetään uhriksi joutumisen riskiä ja minimoidaan rikoksen kielteiset vaikutukset sekä toissijaisen ja toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun ja kostotoimien riskejä, erityisesti kohdentamalla toimet riskiryhmiin, kuten lapsiin sekä sukupuoleen perustuvan väkivallan tai läheisväkivallan uhreihin. Tällaiset toimet voivat sisältää tiedotus- ja valistuskampanjoita sekä tutkimus- ja koulutusohjelmia tarvittaessa yhteistyössä asiaankuuluvien kansalaisyhteiskunnan järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa.

6 LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

27 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 16 päivänä marraskuuta 2015.

2. Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

28 artikla

Tietojen ja tilastojen toimittaminen

Jäsenvaltioiden on viimeistään 16 päivänä marraskuuta 2017 ja sen jälkeen joka kolmas vuosi toimitettava komissiolle saatavilla

olevat tiedot, joista ilmenee, miten uhrit ovat käyttäneet tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia.

29 artikla

Kertomus

Komissio esittää viimeistään 16 päivänä marraskuuta 2017 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, jossa arvioidaan, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet tämän direktiivin noudattamiseksi, mukaan lukien kuvaus 8, 9 ja 23 artiklan mukaisesti toteutetuista toimista, sekä liittää siihen tarvittaessa säädösehdotuksia.

30 artikla

Puitepäättöksen 2001/220/YOS korvaaminen

Korvataan puitepäättös 2001/220/YOS tämän direktiivin hyväksymiseen osallistuvien jäsenvaltioiden osalta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden velvoitteita, jotka liittyvät kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiselle asetettuun määräaikaan.

Tämän direktiivin hyväksymiseen osallistuvien jäsenvaltioiden osalta viittauksia mainittuun puitepäättökseen pidetään viittauksina tähän direktiiviin.

31 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

32 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu jäsenvaltioille perussopimusten mukaisesti.

Tehty Strasbourgissa 25 päivänä lokakuuta 2012.

Euroopan parlamentin puolesta

Puhemies

M. SCHULZ

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

A. D. MAVROYIANNIS